

ÊTRE
PHILOLOGUE

Mélanges offerts
à Teresa Giermak-Zielińska

Mélanges offerts
à Teresa Giermak-Zielińska

Mélanges offerts à Teresa Giermak-Zielińska

Sous la direction de

Wanda Fijałkowska

Małgorzata Izert

Anna Kieliszczyk

Ewa Pilecka

Warszawa 2015

Recenzent
Jerzy Abramowicz

Redaktor prowadzący
Maria Szewczyk

Projekt okładki i stron tytułowych
Michał Pilecki

Ilustracja na wkładce
Stanisław Zieliński

Konsultacja tekstów włoskich
Katarzyna Foremniak

Skład i łamanie
Akces, Warszawa

ISBN 978-83-235-2088-7

© Copyright by Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2015

Publikacja dofinansowana przez Instytut Romanistyki Uniwersytetu Warszawskiego

Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego
00-497 Warszawa, ul. Nowy Świat 4
www.wuw.pl
e-mail: wuw@uw.edu.pl
Księgarnia internetowa: www.wuw.pl/ksiegarnia

Table des matières

Tabula gratulatoria	7
Curriculum vitae	11
Bibliographie	15
Zbliżyło nas językoznawstwo – Maria ŁOZIŃSKA	23
Anna BOCHNAKOWA, Bardzo mały przyczynek, czyli o słownikach liliputach .	25
Krzysztof BOGACKI, Ramus ou la séduction du binaire	35
Anna CIOSTEK, Hipermarketolekt, czyli między Słowackim a oszołomem . .	49
Anna DUTKA-MAŃKOWSKA, Wiersze poetów Szwajcarii romańskiej.	61
Wanda FIJAŁKOWSKA, Limites de la modification dans les substantifs dénominaux français et polonais	69
Małgorzata IZERT, La renaissance du suffixe <i>-issime</i> en français du XXI ^e siècle	81
Marcin JAKUBCZYK, Zapożyczenia słowackie w języku francuskim (wprowadzenie)	97
Elżbieta JAMROZIK, <i>Grammatyka albo krótki i łatwy sposób nauczania się języka włoskiego</i> et son inspiration, <i>Le Maître italien dans sa dernière perfection</i> . . .	107
Alicja KACPRZAK, Notes sur le mécanisme cognitif et le fonctionnement discursif de la comparaison <i>bleu comme</i>	123
Agnieszka KALISKA, Structures d'argument et compléments adverbiaux des verbes de mouvement <i>aller, voler, nager</i> et <i>courir</i> – comparaison avec le polonais	137
Anna KIELISZCZYK, Le connecteur <i>cependant</i> autrefois et aujourd'hui	153
Alina KREISBERG, Quello che ho appreso dai miei studenti	165

Anna KUKUŁKA-WOJTASIK, Mythe et histoire. Origines troyennes des Francs dans le texte pluriel du roman de <i>Partonopeu de Blois</i> (1188) et ses déterminants historiques	183
Elżbieta PACHOCIŃSKA, La construction d'un message politique dans les tracts électoraux	197
Elżbieta SKIBIŃSKA, La gratitude des romanistes. Sur l'exemple de <i>Romanica Wratislaviensia</i>	211
Eric STACHURSKI, Traduire l'administration polonaise. Oui, mais quel français ?	225
Dorota ŚLIWA, La synonymie des termes juridiques français et polonais	237
Teresa TOMASZKIEWICZ, L'évolution de la présence des vulgarismes dans des textes originaux et dans leurs traductions	251
Grażyna VETULANI, Wybrane relacje w semantycznych sieciach leksykalnych na przykładzie orzeczeń prostych i złożonych.	265
Krystyna WRÓBLEWSKA-PAWLAK, Monika KOSTRO, Regulowanie dystansu za pomocą form adresatywnych i jego znaczenie w dyskursie polityczno-medialnym	275

Tabula gratulatoria

Maciej Abramowicz, Uniwersytet Warszawski
Wiesław Banyś, Uniwersytet Śląski
Elżbieta Biardzka, Uniwersytet Wrocławski
Regina Bochenek-Franczak, Uniwersytet Jagielloński
Anna Bochnakowa, Uniwersytet Jagielloński
Krzysztof Bogacki, Uniwersytet Warszawski
Philippe Caron, Université de Poitiers
Joanna Cholewa, Uniwersytet w Białymstoku
Henryk Chudak, Uniwersytet Warszawski
Anna Ciostek, Uniwersytet Warszawski
Przemysław Dębowiak, Uniwersytet Jagielloński
Anna Dutka-Mańkowska, Uniwersytet Warszawski
Katarzyna Dybeł, Uniwersytet Jagielloński
Wanda Fijałkowska, Uniwersytet Warszawski
Remigiusz Forycki, Uniwersytet Warszawski
Bernard Fradin, Université Paris-Diderot (Paris VII)
Lucyna Gebert, Università di Roma "La Sapienza"
Anna Gęsicka, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
Barbara Głowacka, Uniwersytet w Białymstoku
Jean-Pierre Goudailler, Université Paris Descartes (Paris V)
Joanna Górnikiewicz, Uniwersytet Jagielloński
Monika Grabowska, Uniwersytet Wrocławski
Halina Grzmil-Tylutki, Uniwersytet Jagielloński
Zlatka Guentcheva, CNRS
Ewa Gwiazdecka, Aspekty sp. z o. o.

Maria Herbst, Uniwersytet Warszawski
José Carlos Herreras, Université Paris-Diderot (Paris VII)
Olga Inkova, Université de Genève
Małgorzata Izert, Uniwersytet Warszawski,
Marcin Jakubczyk, Uniwersytet Jagielloński
Elżbieta Jamrozik, Uniwersytet Warszawski
Zbigniew Jamrozik, Uniwersytet Warszawski
Teresa Jaroszevska, Uniwersytet Łódzki
Alicja Kacprzak, Uniwersytet Łódzki
Agnieszka Kaliska, Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu
Halina Karaś, Uniwersytet Warszawski,
Katarzyna Karpińska-Szaj, Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu
Marek Kęsik, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie
Anna Kieliszczyk, Uniwersytet Warszawski
Marcin Klik, Uniwersytet Warszawski
Monika Kostro, Uniwersytet Warszawski,
Beata Kowalska, Uniwersytet Warszawski
Dariusz Krawczyk, Uniwersytet Warszawski
Alina Kreisberg, Università Giovanni d'Annunzio, Pescara
Anna Krzyżanowska, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie
Radosław Kucharczyk, Uniwersytet Warszawski
Anna Kukułka-Wojtasik, Uniwersytet Warszawski
Monika Kulesza, Uniwersytet Warszawski
Józef Kwaterko, Uniwersytet Warszawski
Petr Kyloušek, Université Masaryk, Brno
Anna Ledwina, Uniwersytet Opolski
Jadwiga Linde-Usiekniewicz, Uniwersytet Warszawski
Anna Loba, Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu
Miroslaw Loba, Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu
Maria Łozińska, pracownik emerytowany, Uniwersytet Warszawski
Monika Malinowska, Uniwersytet Warszawski,
Barbara Marczuk, Uniwersytet Jagielloński
Maria Maślanka-Soro, Uniwersytet Jagielloński
Ewa Miczka, Uniwersytet Śląski
Jan Miernowski, University of Wisconsin-Madison, Uniwersytet
Warszawski
Krystyna Modrzejewska, Uniwersytet Opolski
Teresa Muryn, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie

Zbigniew Naliwajek, Uniwersytet Warszawski
Małgorzata Nowakowska, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie
Helena Okęcka, Uniwersytet Warszawski
Elżbieta Pachocińska, Uniwersytet Warszawski
Ondřej Pešek, Jihočeská Univerzita, České Budějovice
Iwona Piechnik, Uniwersytet Jagielloński
Ewa Pilecka, Uniwersytet Warszawski
Mireille Piot, prof. émérite, Université Grenoble Alpes
Aleš Pohorsky, Karlova Univerzita, Praha
Joanna Porawska, Uniwersytet Jagielloński
Małgorzata Posturzyńska-Bosko, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej
w Lublinie
Jan Radimský, Jihočeská Univerzita, České Budějovice
Elżbieta Skibińska, Uniwersytet Wrocławski
Maciej Smuk, Uniwersytet Warszawski
Agata Sobczyk, Uniwersytet Warszawski
Małgorzata Sokołowicz, Uniwersytet Warszawski
Roman Sosnowski, Uniwersytet Jagielloński
Beata Spieralska, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego
Eric Stachurski, Uniwersytet Warszawski
Harro Stammerjohann, Goethe Universität, Frankfurt am Main
Ewa Stańczyk, Uniwersytet Warszawski
Jolanta Sujeczka-Zajac, Uniwersytet Warszawski
Dorota Szeliga, Uniwersytet Warszawski
Krystyna Szymankiewicz, Uniwersytet Warszawski
Małgorzata Szymańska, Uniwersytet Warszawski
Dorota Śliwa, Katolicki Uniwersytet Lubelski
Marcela Świątkowska, Uniwersytet Jagielloński
Teresa Tomaszewicz, Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu
Piotr Tylus, Uniwersytet Jagielloński
Arlette Veglia, Universidad Autónoma de Madrid
Grażyna Vetulani, Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu
Halina Widła, Uniwersytet Śląski
Weronika Wilczyńska, Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu
Ewa Wolnicz-Pawłowska, Uniwersytet Warszawski
Krystyna Wróblewska-Pawlak, Uniwersytet Warszawski
Krystyna Zaleska, Uniwersytet Warszawski
Izabela Zatorska, Uniwersytet Warszawski

Judyta Zbierska-Mościcka, Uniwersytet Warszawski

Ewa Żółkiewska, Uniwersytet Warszawski

Joanna Żurowska, Uniwersytet Warszawski

W.F.

Teresa Giermak-Zielińska

Curriculum Vitae

Née le 2 octobre 1944 à Piotrków Trybunalski, Pologne.

Formation

1962 – 1967 Études à la Faculté Philologique de l'Université de Varsovie

1967 Maîtrise en linguistique française : « Les suffixes nominaux dans la langue de la radiotechnique » sous la direction de la professeur Halina Lewicka, Université de Varsovie

1976 Thèse de doctorat de linguistique romane : « Polskie czasowniki przedrostkowe o znaczeniu przestrzennym i ich odpowiedniki w języku francuskim » sous la direction de la professeur Halina Lewicka, Université de Varsovie

1987 Thèse d'habilitation à diriger des recherches en linguistique romane : « Étude sur l'antonymie en français », Université de Varsovie

Carrière académique

01.10.1968 – 30.09.1969 Stage d'assistant, Institut de Philologie Romane, Université de Varsovie

01.10.1969 – 30.09.1976 Maître-assistant, Institut de Philologie Romane, Université de Varsovie

01.10.1976 – 31.05.1989 Maître de conférences, Institut de Philologie Romane, Université de Varsovie

01.06.1989 – 31.01.1991 Professeur titulaire extraordinaire de IIe classe (docent), Institut de Philologie Romane, Université de Varsovie

30.11.2001 Titre scientifique du professeur des sciences humaines

01.02.1991 – 31.07.2004 Professeur titulaire extraordinaire de Ière classe

(profesor nadzwyczajny), Institut de Philologie Romane, Université de Varsovie

01.08.2004 Professeur titulaire ordinaire de classe exceptionnelle (professeur zwyczajny), Institut de Philologie Romane, Université de Varsovie

Responsabilités académiques

1976 – 1978, 1980 – 1982, 1990 – 1991, 1999 – 2001 : Vice-directrice de l'Institut d'Études Romanes

1991 – 1993 : Directrice de l'Institut d'Études Romanes

1993 – 1995 : Vice-doyen de la Faculté de Néophilologie

1980 – 1982 : Membre du Sénat de l'Université de Varsovie

1984 – 1987 : Membre de la commission statutaire de l'Université de Varsovie

1994 – 2001, dès 2012 : Présidente du conseil scientifique de l'Institut d'Études Romanes

1993 – 1996 : Membre du Conseil scientifique du Collège universitaire de formation des professeurs de français

Domaines de recherche : sémantique lexicale, phraséologie, études contrastives (polonais-français), traduction, histoire du français, grammaire historique du français

Direction de 75 mémoires de maîtrise

Direction de 9 thèses de doctorat

1996 Anna Kieliszczyk

1998 Ewa Pilecka

2001 Maria Załęska

2002 Małgorzata Izert

2003 Adrianna Siennicka

2003 Wanda Jadacka

2007 Aleksandra Markowicz-Żukowska

2007 Eryk Stachurski

2008 Agnieszka Janion

Conférences et conférences invitées, séminaires (entre autres) :

Université Paris 13, Université de Genève, Université Paris 7 Denis-Diderot, Université Autonome de Madrid ;

séminaires doctoraux et post-doc : Université Jagellonne, Université de Bohême du Sud (České Budějovice), Université Masaryk de Brno, Université Charles de Prague, Université de Varsovie

Membre d'associations et de sociétés savantes :

Cofondatrice et première présidente (2003 – 2006) de l'Association académique des romanistes polonais « Plejada », membre du bureau de l'association jusqu'à 2012

Membre titulaire de la Société des Sciences et des Lettres de Varsovie ; présidente de la 1ère division « Langue et Lettres » de la Société (2011 – 2013)

Membre de la Société Polonaise de Linguistique

Coopération avec les institutions d'éducation nationale :

1977 – 1985 coopération avec l'Institut de formation des professeurs d'enseignement secondaire à Varsovie

1997 – 1999 expert académique dans le programme Nowa Matura/SMART

dès 1999 expert de la Commission centrale d'examens

Distinctions honorifiques :

1975 – 2008 : 16 prix du Recteur de l'Université de Varsovie pour la didactique et la recherche

3 prix du Ministre de l'Éducation :

1981 : Prix de IIIe classe pour la recherche (thèse de doctorat)

1984 : Prix de Ière classe pour le travail d'équipe (publication du « Dictionnaire sémantique et syntaxique des verbes français » sous la direction de K. Bogacki, H. Lewicka)

1989 : Prix de IIIe classe pour la recherche (thèse d'habilitation)

1997 : Médaille d'Officier des Palmes Académiques

M.I.

Bibliographie

LIVRES

- 1972 *Les études françaises en Pologne 1967–1971* (sous la dir. de K. Kasprzyk), Paris, Centre d'Études Polonaises, Université de Paris Sorbonne (bibliographie des ouvrages linguistiques).
- 1978 *Polskie czasowniki przedrostkowe o znaczeniu przestrzennym i ich odpowiedniki w języku francuskim*, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk, Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
- 1987 *Étude sur l'antonymie en français*, Warszawa, Zakład Małej Poligrafii Uniwersytetu Warszawskiego.
- 1992 (avec K. Bogacki), *Introduction à l'histoire de la langue française*, Warszawa, Publications de l'Institut de Philologie Romane de l'Université de Varsovie.
- 1996 (avec A. Wójcik), (2e éd.) *Dites-le en polonais : guide de conversation*, Warszawa, Wiedza Powszechna.
- 1999a (avec K. Bogacki), *Introduction à la grammaire de l'ancien français*, Warszawa, Publications de l'Institut de Philologie Romane de l'Université de Varsovie.
- 1999b (ouvrage coll.), *Syllabus i program pilotażowy. Języki obce. Materiały opracowane w ramach programów SMART i Nowa Matura*, Warszawa.
- 2000 *Les expressions figées : proposition pour un traitement contrastif*, Warszawa, Publications de l'Institut de Philologie Romane, Université de Varsovie.

DIRECTION D'OUVRAGES

- 1997 (avec K. Bogacki), *Espace et temps dans les langues romanes et slaves. Actes du Huitième Colloque de Linguistique Romane et Slave (Varsovie, 19–21 septembre 1996)* Warszawa, Publications de l'Institut de Philologie Romane, Université de Varsovie.
- 2004 (avec K. Bogacki), *La linguistique romane en Pologne : millésime 2004*, Łask, Oficyna Wydawnicza LEKSEM.
- 2010 (avec A. Dutka-Mańkowska), *Des mots et du texte aux conceptions de la description linguistique*, Warszawa, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego.
- 2011 (avec Z. Naliwajek et J. Żurowska) *Les études romanes / françaises hier et aujourd'hui. 90 ans des études romanes à l'Université de Varsovie*, Warszawa, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego.

TRADUCTION

- 1992 (avec M. Frankowska-Terlecka), Brunetto Latini, *Skarbiec wiedzy*, Warszawa, Państwowy Instytut Wydawniczy.
- 1997 (avec M. Frankowska-Terlecka), Wilhelm z Lorris, Jan z Meun, *Powieść o Róży. Wybór, przekład ze starofrancuskiego i wstęp*, Warszawa, Państwowy Instytut Wydawniczy.
- 2005 (avec M. Frankowska-Terlecka), *W krzywym zwierciadle. Wybór francuskiej średniowiecznej literatury satyrycznej – tłumaczenie i opracowanie*, Kraków, Universitas.
- 2012 Małgorzata z Nawarry, *Heptameron. Siedemdziesiąt opowiadań, czyli francuski Dekameron*, Kraków, Collegium Columbinum.

ARTICLES DANS DES REVUES, DANS DES ACTES, CHAPITRES DU LIVRE

- 1980a « La motivation des verbes préfixés en français », [in :] *Materiały II krajowej konferencji językoznawców romanistów*, Warszawa, 19–20 marca 1976, Warszawa, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego.
- 1980b « A propos de l'interprétation sémantique des antonymes », [in :] *Acta Philologica*, 12, 39–48.
- 1983a « L'antonymie de quelques verbes de mouvement », [in :] *Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego, Neophilologica* 2, 116–121.
- 1983b *Dictionnaire sémantique et syntaxique des verbes français*, Warszawa, Państwowe Wydawnictwo Naukowe (ouvrage coll., K. Bogacki, G. Bogusławska, A. Kreisberg, H. Lewicka, M. Łozińska, M. Thieme,

- L. Wójcik., T. Zielińska, sous dir. de K. Bogacki et H. Lewicka) – description des verbes de mouvement.
- 1987 « A et non-B et quelques autres expressions marquant l'opposition », [in :] *Lexique et grammaire des langues romanes : actes du colloque international de linguistique romane, Jadwisin, 24–28 septembre 1984*, Warszawa, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, 29–41.
- 1988a « Un cas de gradation implicite : peu, un peu + Adjectif », [in:] *Studia Romanica Posnaniensia*, 13, 55–60.
- 1988b « Les adjectifs antonymes – statut logique et interprétation sémantique », [in :] *Langages* 89, 109–124.
- 1989 « Rôle du présupposé dans l'interprétation de l'antonymie verbale », [in :] *Acta Universitatis Wratislaviensis* n° 1064, *Romanica Wratislaviensia* XXX, 95–100.
- 1991a « Une source possible d'interférence : les expressions verbales à divers degré de figement en polonais et en français », [in :] *L'information grammaticale*, vol. 48, 29–31.
- 1991b « La négation lexicale en français », [in :] *Analyse et synthèse dans les langues romanes et slaves. Ve Colloque international de linguistique slavo-romane, Bad Homburg, octobre 1989* (H. Stammerjohann éd.), Tübingen, G. Narr Verlag, 101–108.
- 1991c « Réflexions sur les phraséologismes », [in :] *Studia Romanica Posnaniensia*, 16, 111–116.
- 1991d « Un problème d'équivalence interlinguale : les expressions françaises avec *prendre* et polonaises avec *pref* + *brać* », [in :] *Problemi di morfosintassi delle lingue slave*, 3, (Collana di Linguistica Slava, Università degli Studi di Bologna) Bologna, Pitagora Editrice, 165–174.
- 1992 « Les connecteurs dans un texte d'ancien français (sur l'exemple du *Livres dou tresor* de Brunetto Latini) » [in :] *Études de linguistique romane et slave*, Kraków, École Normale Supérieure de Cracovie, Dép. d'Études Romanes, 227–241.
- 1993a « La complétude syntaxique et *en*, *y*, *le* dans les expressions figées », [in :] *Complétude et incomplétude dans les langues romanes et slaves. Actes du VIe Colloque international de linguistique romane et slave, septembre 1991*, Kraków, Wydawnictwo Naukowe Wyższej Szkoły Pedagogicznej, 161–171.
- 1993b « Les expressions figées métaphoriques – motivation et évaluation », [in :] *Sprache – Kommunikation – Informatik, Akten des 26. Lin-*

- guistischen Kolloquiums, Poznań 1991*, Band 2 (J. Darski, Z. Vetulani éd.), Tübingen, Max Niemeyer Verlag, 679–683.
- 1994a « Quelques propriétés syntaxiques des substantifs à trait ‘humain’ », [in :] *Akten des 28. Linguistisches Kolloquium, Graz 1993*, Band 1 (D.W. Halwachs, I. Stütz éd.), Tübingen, Max Niemeyer Verlag, 81–86.
- 1994b (avec E. Jamrozik) « Peut-on parler du contenu métaphorique des expressions figées ? », [in :] *Studia Romanica Posnaniensia*, 19, 25–35.
- 1997a « Les mots d’origine italienne en polonais contemporain », [in :] *Italiano – lingua di cultura europea* (H. Stammerjohann éd.), Tübingen, Gunter Narr Verlag, 363–373.
- 1997b « L’expression de la continuation en français et en polonais », [in :] *Espace et temps dans les langues romanes et slaves, Actes du VIIIe Colloque de linguistique romane et slave, Varsovie, septembre 1996* (K. Bogacki, T. Giermak-Zielińska éd.), 267–276.
- 1999a « Les toponymes et la référence : le cas des expressions figées », [in :] *La pensée et la langue* (S. Karolak éd.), Kraków, Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej, 101–109.
- 1999b « Le verbe », [in :] *Grammaire descriptive du français : morphologie et dérivation* (K. Bogacki éd.), Białystok, Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, 77–123.
- 2000a « Décoder à travers les âges : traduction polonaise des textes d’ancien français », [in :] *Studia Romanica Posnaniensia*, 25/26, 125–133.
- 2000b « Nowa Matura 2002 : języki obce », [in :] *Le Français langue étrangère à l’Université : nouveaux objectifs, nouveaux besoins* (I. Okęcka, J. Zająć, K. Wróblewska-Pawlak éd.), Warszawa, Instytut Romanistyki UW, 137 – 145.
- 2001 « Noms communs, noms propres: à propos des expressions dénominatives avec *grand* et *petit* », [in :] *Traces d’une présence. Mélanges offerts à Urszula Dąmbaska-Prokop* (I. Piechnik, M. Świątkowska éd.), Kraków, Wydawnictwa Uniwersytetu Jagiellońskiego, 125–132.
- 2002 « La sémantique des expressions figées: approche contrastive (à l’exemple du français et du polonais) », [in :] *Langue – Communauté – Signification : approches en linguistique fonctionnelle : Actes du XXVe Colloque international de linguistique fonctionnelle* (H. Weydt éd.) Frankfurt/M, Peter Lang, 235–239.
- 2003a « Vérité et fiction annoncées par les prologues des fabliaux »,

- [in :] *Réalité et imaginaire* (A. Kukułka-Wojtasik éd.), Toruń, Uniwersytet Mikołaja Kopernika, 267–279.
- 2003b (avec E. Jamrozik) « Image(s) du temps dans les expressions figées en français, en polonais et en italien », [in :] *Études linguistiques romano-slaves offertes à Stanisław Karolak* (W. Banyś, L. Bednarczuk, K. Polański éds), Kraków, Oficyna Wydawnicza «Edukacja», 177–186.
- 2003c « La traduction en polonais des textes d'ancien français : une compétence spécifique », [in :] *Studia Romanica Posnaniensia*, 30, 73–81.
- 2003d « *De captatione benevolentiae* ou comment les conteurs de fabliaux attireraient l'attention de leur public », [in :] *Donum grammaticorum. Festschrift für Harro Stammerjohann* (H.-I. Radatz, R. Schlösser éds), Tübingen, Max Niemeyer Verlag, 101–113.
- 2004a « Quelques observations sur les procédés créatifs de la dénomination commerciale », [in :] *Langue et société. Dynamique des usages. XXVIIe Colloque international de linguistique fonctionnelle* (O. Pešek éd.), Opera Romanica 5, České Budejovicě, Editio Universitatis Bohemiae Meridionalis, 205–210.
- 2004b « Les expressions figées dans l'optique contrastive », [in :] *Rencontres françaises – Brno, 5–8 février 2003. Actes du 6e séminaire d'études doctorales* (P. Kyloušek éd.), Brno, Masarykova Univerzita, 225–233.
- 2005 « Un vieux débat : traduction sourcière ou cibliste? », [in :] *Language, Society, and Problems of Intercultural Communication* (K. Bogacki, H. Miatliuk, L. Serada éds), Białystok, Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, 44–48.
- 2006a « Stéréotypes animaux dans *Le Roman de Renart* », [in :] *Études sémantico-syntaxiques des langues romanes, Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego 2373, Neophilologica*, 18, 7–15.
- 2006b « Préposition *à* et *de* : un contraste de sens possible ? », [in :] *Mélanges de langue et de littérature offerts au Professeur Eugeniusz Ucherek, Romanica Wratislaviensia*, LIII, 59–66.
- 2006c « Język, kultura, przekład na studiach filologicznych », [in :] *Kwartalnik Pedagogiczny*, 4 (202), 47–56.
- 2006d « Du sens propre à l'allégorie: un emploi insolite de termes scholastiques », [in :] *Proceedings of the International Conference. Semantic Relations in Language and Culture*, Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, 107–113.

- 2007a « Les emprunts : un danger ou une chance pour les langues européennes ? », [in :] *Annales. Centre Scientifique de l'Académie Polonaise des Sciences, Paris*, 10, 99–115.
- 2007b « Les antonymes dans la langue et dans le discours », [in :] *Synchronie dynamique du système linguistique. Echo des études romanes, numéro thématique*, III, 1–2, 129–136.
- 2008 « Komizm w literaturze starofrancuskiej: dylematy tłumacza », [in :] *Odcienie humoru*, vol. 1 (A. Kwiatkowska, S. Dżereń-Głowacka éds), Piotrków Trybunalski, Naukowe Wydawnictwo Piotrkowskie, 185–196.
- 2009a « *Kultura języka et bon usage* : une équivalence interlinguale possible ? », [in :] *Panorama des études en linguistique diachronique et synchronique. Mélanges offerts à Józef Sygnicki* (G. Vetulani éd.), Łask, Oficyna Wydawnicza Leksem, 111–121.
- 2009b « WYJŚĆ : étude d'un cas de polysémie en vue d'un traitement lexicographique bilingue », [in :] *Methods of lexical analysis: theoretical assumptions and practical applications* (K. Bogacki, J. Cholewa, A. Rozumko éds), Białystok, Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, 137–146.
- 2010a « Polskie przekłady literatury starofrancuskiej : w poszukiwaniu strategii przekładu », [in :] *Motywy samotności i wspólnoty w dawnych literaturach romańskich (Średniowiecze–Oświecenie)* (D. Szeliga, E.-D. Żółkiewska éds), Warszawa, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, 9–20.
- 2010b « Les interjections dans la lexicographie monolingue et bilingue – quelques observations [in :] *En quête de sens. Études dédiées à Marcela Świątkowska* (J. Górniewicz, H. Grzmil-Tylutki, I. Piechnik éds), Kraków, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 188–194.
- 2010c « De la théorie aux procédés de traduction », [in :] *Des mots et du texte aux conceptions de la description linguistique* (A. Dutka-Mańkowska, T. Giermak-Zielińska éds), Warszawa, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, 166–174.
- 2011 « *Les proverbes sont la sagesse des nations*. Phrase parémique et proverbe : proximité et différences », [in :] *L'état des recherches et les tendances du développement de la parémiologie et de la phraséologie romanes* (M. Lipińska éd.), Łask, Oficyna Wydawnicza LEKSEM, 35–44.
- 2012a (avec M. Łozińska), « Zakład Językoznawstwa Romańskiego UW. Trochę historii », [in :] *Grammaticis unitis. Mélanges offerts à Boh-*

- dan Krzysztof Bogacki (A. Dutka-Mańkowska, A. Kieliszczyk, E. Pi-
lecka éds), Warszawa, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego,
226–236.
- 2012 b « La langue polonaise des années 2000 : état des lieux, opinions,
prévisions », [in :] *L'Europe des 27 et ses langues* (J.-C. Herreras éd.),
Presses Universitaires de Valenciennes, 435–446.
- 2013 a « Créativité proverbiale et traduction », [in :] *L'architettura del
testo. Studi contrastivi slavo-romanzi* (O. Inkova, M. di Filippo, F. Esvan
éds), Alessandria, Edizioni del l'Orso, 182–191.
- 2013 b « Renesansowa nowela we współczesnym przekładzie : *Hepta-
meron* Małgorzaty z Nawarry », [in :] *Rocznik Towarzystwa Naukowego
Warszawskiego* LXXVI, 70–79.
- 2014 « Les langues minoritaires et régionales en Pologne », [in :] *Politi-
ques linguistiques et langues autochtones d'enseignement dans l'Europe des
vingt-sept* (J.-C. Herreras éd.), Presses Universitaires de Valenciennes,
299–308.

COMPTE RENDUS

- 1973 J.-P. Caput, *La langue française, histoire d'une institution*, t. 1–2, Paris,
Larousse, 1972, [in :] *Kwartalnik Neofilologiczny* XX, 3, 343–345.
- 1977 R.-L. Wagner, *L'ancien français, points de vue, programmes*, Paris, La-
rousse, 1974, [in :] *Kwartalnik Neofilologiczny* XXIV, 1, 83–85.
- 1980 F. de la Chaussée, *Initiation à la phonétique historique de l'ancien fran-
çais*, Paris, Klincksieck, 1974 ; *Initiation à la morphologie historique de
l'ancien français*, Paris, Klincksieck, 1977, [in :] *Kwartalnik Neofilologicz-
ny* XXVII, 1, 103–106.
- 1981 M. Łozińska, *Gramatyka języka francuskiego*, Warszawa 1980, WSiP,
[in :] *Języki Obce w Szkole*, 2, 1981.
- 1996 H. Leth Andersen, G. Skytte (éds), *La subordination dans les langues
romanes. Actes du colloque international, Copenhague 05.05 – 07.05.1994*.
Copenhagen, Munksgaard International Publishers Ltd., 1995, [in :]
Romanische Forschungen, 108. Band, Heft 3/4, 525–529.
- 1997 M. Nøjgaard, *Les adverbes français. Essai de description fonctionnelle*,
t. I, 1992, t. II, 1993, t. III, 1995, The Royal Danish Academy of
Sciences and Letters, [in :] *Romanische Forschungen*, 109. Band, Heft
2, 301–306.
- 2001 M.-J. Béguelin, *De la phrase aux énoncés : grammaire scolaire et descrip-
tion linguistique*, [in :] *Kwartalnik Neofilologiczny* XLVII, 1/2001, 79–81.

- 2002 A. Kreisberg, *Le storie colorate*, Pescara 2001, Edizioni Tracce, [in :] *Kwartalnik Neofilologiczny* XLIX, 1/2002, 99–100.
- 2004 J.-C. Arnould, G.M. Poutingon (éds), *Les normes du dire au XVIe siècle : Actes du colloque de Rouen (15–17 novembre 2001) organisé par le CEREDI*, Paris, Champion, 2004, [in :] *Renaissance Quarterly*, vol. 58/2, 946–947.
- 2013 A. Steuckardt, O. Leclercq, A. Niklas-Salminen, M. Thorel (éds), *Les dictionnaires et l'emprunt, XVIe – XXIe siècle*, Aix-en-Provence, Publications de l'Université de Provence, 2011, [in :] *Neuphilologische Mitteilungen/Bulletin de la Société Néophilologique*, Helsinki 2013, CXIV, 1, 98–102.

M.I.

Zbliżyło nas językoznawstwo

W 1959 roku zostałam zatrudniona jako asystent Pani profesor Haliny Lewickiej w powstającym Zakładzie Językoznawstwa Romańskiego Instytutu Romanistyki Uniwersytetu Warszawskiego. Jestem zatem seniorką rodu warszawskich językoznawców – romanistów i jako taka zabieram głos z okazji jubileuszu Profesor Teresy Giermak-Zielińskiej.

Stała się ona moją koleżanką w Zakładzie od 1969 roku, będąc wcześniej studentką wyraźnie zainteresowaną problemami funkcjonowania tak dawnego jak i współczesnego języka francuskiego. Zawsze przygotowana, dobrze zorientowana w przerabianym materiale, była podporą prowadzących zajęcia. Gdy Jej przyszło prowadzić zajęcia ze studentami, wybrała tematykę historyczną, ożywiając swoją osobowością zajęcia z gramatyki historycznej tak mało lubiane przez studentów. Jej zainteresowanie translatoryką wzbogaciło ofertę Zakładu dla studentów. Cieszyła się, i cieszy, uznaniem; była i jest autorytetem. Celowo pomijam tu omawianie Jej osiągnięć naukowych i różnorodnych działań dla Instytutu i poza nim. Zrobią to inni.

W Zakładzie dała się poznać jako ta, na którą zawsze można liczyć, zarówno w dyskusji naukowej na naszych cotygodniowych zebraniach jak i w różnych przedsięwzięciach organizacyjnych. W trudnych ekonomicznie latach produkowała pasty kanapkowe, by uczestników naszych konferencji nakarmić nie tylko rezultatami badań naukowych referatów. A zdarzało się, że intonowała pieśni, na których zbiorowym śpiewaniu upływał towarzyski wieczór. Była ze studentami, gdy popierali „Solidarność”. Była zawsze tam, gdzie działo się coś nowego, coś twórczego, co

mogło poprawić warunki uczenia się i uczenia innych, a służyło objaśnianiu romanistycznego świata.

Niech tu przykładem będzie choćby Jej udział w powstaniu, w 2002 roku, Akademickiego Towarzystwa Romanistów Polskich „Plejada”.

Romanistyka warszawska będzie niedługo obchodzić 100-lecie swego istnienia. Instytut świętował już jej 70-, 90-lecie. W obchodach obu tych jubileuszy Teresa Zielińska brała znaczący udział. Teresa zrosła się z Instytutem, a Instytut z Nią.

Maria Łozińska

Anna BOCHNAKOWA
anna.bochnak@uj.edu.pl
Uniwersytet Jagielloński

Bardzo mały przyczynek, czyli o słownikach liliputach

Résumé : La contribution est une présentation de deux dictionnaires : polonais-français et français-polonais de 1926, publiés à Leipzig dans la série « Liliput/Lilliput ». Les volumes d'un format très réduit contiennent 12000 mots chacun et des annexes. L'édition constitue une curiosité lexicographique, même parmi les publications miniaturisées qui leur ont succédé.

Mots clés : dictionnaire polonais-français et français-polonais, éditions miniaturisées, lexique français, lexique polonais.

Obiekt mojego zainteresowania jest raczej ciekawostką słownikarską niż szczególnym osiągnięciem leksykograficznym. Jak się zorientowałam, stanowi także swego rodzaju *rzadkość kolekcjonerską*, pojawiającą się na aukcjach, także zagranicznych, oraz na internetowym Allegro, gdzie w lipcu 2010 roku sprzedano (za 18 złotych) miniaturowy słownik francusko-polski, określony jako unikat, a francuski dom aukcyjny PriceMinister proponował do 8 października 2014 roku sprzedaż owego słowniczka, w dobrym stanie, już za 55,50 euro...

Oto opis tego szczególnego wydawnictwa, a właściwie kompletu dwóch słowników (jakkolwiek trudno nie użyć tu zdrobnienia!), należących do większej serii, noszących bowiem kolejne numery: 86, z napisem na grzbiecie „Część polsko-francuska” i 87, z napisem na grzbiecie „Français-polonais”. Tomiki oprawne są w ceglastą, ceratową, imitującą płótno okładkę z czarnymi napisami i są wielkości... pudełka od zapa-

lek. Mają bowiem wymiary 3,5cm x 5cm x 1 cm. Kartki są wykonane z papieru biblijnego. Na kartach tytułowych widnieją napisy, w tomie 86: *SŁOWNIK „LILIPUT”. CZĘŚĆ POLSKO-FRANCUSKA. Uložili [sic] Hertha Meyer i Karl. H. Meyer. LEIPZIG. SCHMIDT&GÜNTHER*, a w tomie 87: *DICTIONNAIRE LILLIPUT. FRANÇAIS-POLONAIS. Par Pr. CHARLES H. MEYER. SCHMIDT & GÜNTHER. LEIPZIG*. Na żadnej z kart nie widnieje data wydania. W części francusko-polskiej, na odwrocie strony tytułowej znajduje się napis: *Printed in Germany*. Na okładkach obu tomików umieszczono odpowiednio napisy: *12 000 słów i 12 000 mots*. Część polsko-francuska zawiera 732 strony, a francusko-polska 643.

Udało mi się ustalić, głównie na podstawie informacji o internetowych aukcjach, na których pojawiały się publikacje lipskiego wydawnictwa, nie tylko zresztą słownikowe, że działało ono w pierwszej ćwierci XX wieku, głównie w latach 1920–1930. Wydało serię miniaturowych słowników dwujęzycznych, z których nieliczne są datowane. Znalazłam wzmianki o następujących wersjach: niemiecko-angielski, angielsko-niemiecki, angielsko-włoski, włosko-angielski (1926), niemiecko-grecki, niemiecko-łaciński, łacińsko-niemiecki, angielsko-francuski, hiszpańsko-francuski, francusko-niemiecki i niemiecko-francuski.

Słowniki francusko-polski i polsko-francuski wpisują się w tę serię. Z informacji na stronie google-books wynika, iż tomik francusko-polski wydano w 1926 roku, a wydawcą był M. Eizenkremer, (o którym nie udało mi się znaleźć żadnej informacji). W tomie polsko-francuskim nie figuruje nazwisko wydawcy, a datę wydania, również rok 1926, poznałam także na stronie google-books.

Nie udało mi się znaleźć jakichkolwiek informacji o autorach obu słowników. Skupię się więc na zawartości owych publikacji. Nie otwierają ich żadne preliminaria. Obie części zawierają, według napisu na okładce, po 12 000 słów, co zdaje się ilością znaczną przy tak małym formacie (in 32°) wydawnictwa. Wyrazy hasłowe są wytłuszczone, a same artykuły najczęściej podają jeden odpowiednik w języku docelowym, choć zdarzają się i bardziej rozbudowane.

W tomiku polsko-francuskim, rzeczowniki języka wyjściowego opatrzone są określeniem rodzaju (*m, f, n*), a *pluralia tantum* – także wskazaniem liczby (*pl*): „**nosze** *pl* chaise à porteurs”, „**spodnie** *pl* pantalons” [sic]. W języku docelowym brak wskazania rodzaju, co niewątpliwie jest leksykograficznym niedopatrzeniem. Wskazuje to na intencje au-

torów, chcących zapewne skierować słownik polsko-francuski głównie do odbiorców francuskojęzycznych, pomijając potrzeby Polaków. Niekiedy oprócz jednego odpowiednika („*ceduła f affiche*”, „*tużurek m jupe*” [sic]), przytaczane są synonimy : „*motłoch m canaille, racaille*”, „*poganin m païen, gentil*”, „*tutka f cornet, sac (de papier)*”, albo zaznaczona jest polisemia polskiego wyrazu przez wskazanie kilku odpowiedników francuskich dla wyrazu hasłowego : „*pleć f genre, race, sexe, teint*”, „*staw m étang, jointure*”. Dla przymiotników podana jest wyłącznie forma rodzaju męskiego (*martwy, rozsądny*), przy czym przymiotniki relacyjne notowane są jako odrębne hasła: „*łuk m arc; courbe*”, „*łukowy en arc, arqué*”, „*ojciec m père; – chrzestny parrain; – duchowny confesseur*”, „*ojcowski paternel, de père*”. Niekiedy w języku docelowym figurują także kolokacje: „*ojczysty national, patriotique; – język langue maternelle*”. Hasła czasownikowe nie zawierają informacji o aspekcie podanej formy, lecz często wprost je przytaczają jako równorzędne wyrazy hasłowe : „*rozsiekiwać, rozsiec, rozsiekać hacher, couper en pièces*”, „*ustawiać, -ić placer (debout), établir*”. Także tutaj sygnalizowane są synonimy w języku francuskim: „*mustrować [sic] exercer, dresser, faire l'exercice*”. Czasowniki zwrotne tworzą odrębne hasła „*kurczyć się, se contracter, rétrécir*”, „*zagnieżdżać się, zagnieżdżić się se nicher*”, ale niekiedy włączone są do haseł czasowników w stronie czynnej: „*dusić, przy- u-, za- étouffer; – się crever*”, „*zagryzać, zagryźć tuer en mordant; zagryźć się se faire mourir de chagrin*”.

Jeśli chodzi o jakość i wybór prezentowanego słownictwa, tak polskiego jak i francuskiego, możliwe jest sformułowanie kilku spostrzeżeń. Zdarzają się nieścisłości w wyrażeniach docelowych: „*bartnictwo n éducation des abeilles*”, „*podwieczorek m vêpres*”, „*jastrząb m l'autour*”, „*jastrzębi d'autour*”; notowane są polskie słowa potoczne lub regionalne: „*cacać caresser*” (SW, s.v. *cacać*), „*charleć être malade*” (SW, s.v. *charleć*), „*czmerać grouiller*” (SW, s.v. *czmerać*), „*dryndać remuer la queue*” (SW, s.v. *dryndnąć*), „*perka f pomme de terre*” (SW s.v. *pyrka*), „*kabak m débit d'eau de vie*” (SW, s.v. *kabak*), „*separatka f femme démariée, divorcée*” (SW s.v. *separat*), „*umywalnik m lavabo*” (SW, s.v. *umywalnik, umywalnik*). Spotyka się też zaskakujące dzisiaj zestawienia : „*czeluść f mâchoire*” (ale SW, s.v. *czeluść* odsyła do *szczęka*), „*dwusłowny bilingue, double faux*”, „*jarmuż m houille brune*” (TLF nie notuje *houille brune*, źródła geologiczne notują *houille brune* jako synonim wyrazu *lignite* ‘lignit, węgiel brunatny’). Zauważamy również formy dziś już nieuży-

wane: „**cudotwór** *m* enfant difforme, monstre” (SW, s.v. *cudotwór*), „**dziwotwór** *m* monstre” (SW, s.v. *dziwotwór*), „**czasopis** *m* journal” (SW, s.v. *czasopis* podaje ‘specjalista od wyznaczania dat wypadków historycznych, chronolog’; autorem słowniczka chodziło zapewne o *czasopismo*), „**gaśnik** *m* azote” (SW, s.v. *gaśnik* objaśnia wyraz jako mało używany na oznaczenie azotu). Ciekawe jest hasło „**igrzysko** *n* spectacle; **igrzyska świetlane** cinématographe” (SW, s.v. *igrzysko* notuje jedynie m.in. ‘sztuka teatralna, widowisko’, podaje także wyraz *kinematograf*, ale tylko w znaczeniu aparatu, projektora filmowego). Wprowadzenie znaczenia wyrazu, który funkcjonuje jako chrematonim, a potraktowanego jako wyraz pospolity widoczne jest w hasle „**sokół** *m* faucon, société de gymnastique”. Wśród wyrazów polskich znaleźć można kilka ewidentnych zapożyczeń (pomijam tu te, które były już w polszczyźnie od dawna zdomowione): z niemieckiego: „**mandla** *f* amande, amygdale”, z francuskiego : „**aprosza** *f* approche”, rusycyzm „**tucza** *f* grosse nuée” (SW, s.v. *tucza*).

Odnotować wypada błędy w języku francuskim: „**cygaro** *n* cigar”, „**czasownik** *m* verb”, „**dobrowolny** volontoir”, „**kierunek** *m* direction”, „**przystanek** *m* arrête”, „**zdrowy** saint; **bądź zdrow!** adieu”.

Słownik zakończony jest kilkudziesięciostronicowym dodatkiem obejmującym zatytułowane po francusku części: *Nombres cardinaux*, gdzie figurują formy „quatre-vingt” i „deux cent”, bez obowiązującego dzisiaj *s* końcowego; *Nombres ordinaux*; *Nombres adverbiaux*, m.in. „**najprzód** po pierwsze premièrement”; *Nombres collectifs*: „**dwoje** deux (ensemble)”, „**troje** trois (ensemble)”, pozwalające stwierdzić różnicę wobec języka francuskiego, który ich nie odróżnia od liczebników głównych; *Nombres partitifs* podają nazwy części ułamkowych. Pod *Dates* znajdujemy przykładowy zapis po francusku daty 8 maja 1890. Rozdział *Verbes irréguliers* zawiera listę ok. 150 czasowników polskich w bezokoliczniku i kilku formach osobowych w czasie teraźniejszym, przyszłym i przeszłym oraz niekiedy wraz z formą imiesłowu przymiotnikowego biernego. Wybór obejmuje najczęściej używane czasowniki, (ale także np. *giąć, gorzeć, knuć, pruć, siec, wyć, żuć*), co daje rzeczywiste minimum umożliwiające komunikację i zrozumienie polskiego tekstu. Następujący dalej wykaz czasowników francuskich jest znacznie skromniejszy i zawiera ok. 30 bezokoliczników wraz z formami osobowymi oraz *participe passé*.

Następnych kilka stron dodatku poświęconych jest *Menu* i podane są tam polskie nazwy potraw i ich francuskie odpowiedniki. Wykaz ułożo-

ny jest w porządku tematycznym, począwszy od kilkunastu nazw zup, np. „**krupnik**, **grysik** potage à gruau” i „**kalteszal z piwa birambret**”. *Kalteszal* ‘polewka, orzeźwiający napój z piwa, cukru i cytryny’ notowane w SW (s.v.), to wyraz zapożyczony z niemieckiego w XVIII wieku. Francuski odpowiednik *birambret* nie jest jasny, lecz i tu widoczny jest wpływ niemiecki: to złożenie *Bier* ‘piwo’ i *Brot* ‘chleb’. Sachs-Villatte (1896, s.v.) notuje potoczny wyraz francuski *birambrot*, przejęty z północnoniemieckiego dialektu, jako odpowiednik niemieckiego *Bierkaltschale*. *Birambrot* jest także notowane w słownikach francuskich z XIX w. (Landais 1857, Bescherelle 1856), TLF go jednak nie podaje.

Po zupach następują nazwy przekąsek (*relevés*), np. „**majonez z homara** astaciens en mayonnaise” (TLF podaje formę *astacien* wśród innych z częstką przedrostkową *astac-*, nawiązującej do łacińskiej nazwy raka) i „**karp na szaro** carpe à la manière polonaise”. Wśród nazw dań głównych znajdujemy „**bigos hultajski** ragoût aux choux”, „**cąbr zajęca** [sic] dos d’un lièvre”. Potem następują nazwy jarzyn, deserów i napojów, m.in. „**woda selterska** eau de Seltz”.

Ostatnim wśród dodatków do słownika jest kilkustronicowy, alfabetyczny wykaz polskich nazw geograficznych: państw, regionów, miast, rzek i ich francuskich odpowiedników, m.in. „**Białogród** Belgrad”, „**Gali-cya** la Galtzie” z nieznaną mi formą francuską zamiast przyjętego *Galicie*.

Jak widać, skromny w rozmiarach słowniczek polsko-francuski, oprócz zasadniczej części leksykograficznej podaje sporą ilość informacji encyklopedycznych, co sprawia, iż można przyjąć, że mógł on być cennym narzędziem w komunikacji polsko-francuskiej.

Drugi tomik, francusko-polski (nr 87), jest zbudowany według podobnych zasad. Część słownikowa podaje tylko jeden kwalifikator w artykułach hasłowych, to znaczy określenie rodzaju rzeczownika w języku wyjściowym. Zwraca za to uwagę szczegół dotyczący francuskiej wymowy, a mianowicie oznaczenie gwiazdką wyrazów zaczynających się od przydechowego *h* (**houblon*, **hotte*, **houe* itd.). Nomenklatura zawiera także nazwy własne, m.in. „**Aix-la Chapelle** Akwizgran”, „**Alger** *m* Algier”, „**Annonciation** *f* zwiastowanie N. P. Maryi”, „**Italie** *f* Włochy”, „**Jacques** *m* Jakób”, „**Rhin** *m* Ren”). Przymiotniki i imiesłowy bierne podane są jedynie w rodzaju męskim : „**circonspect** ostrożny”, „**intentionné** przychylny”, „**productif** płodny”. Czasowniki notowane są wyłącznie w formie bezokolicznika „**détester** nie cierpieć”, „**engloutir** połknąć”, „**tortiller** kręcić (się)”.

Artykuły hasłowe są w większości jednowyrazowe, ale zdarza się również wskazanie wieloznaczności francuskiego słowa : „**enceinte** *f* obwód, okrąg; brzemienna”, „**garçon** *m* chłopiec, nieżonaty, kelner”, „**gris** szary, siwy: podchmielony”, „**levée** *m* podniesienie; zbiór; pobór; tama” lub przytoczenie polskiego synonimu pierwszego odpowiednika „**clause** zastrzeżenie, klauzula”, „**coterie** *f* kółko, klika”, „**empressé** skwapliwy, skrzętny”, „**regorger** wylewać się, obfitować”.

Ciekawe, niekiedy budzące pewne wątpliwości, są niektóre polskie odpowiedniki francuskich wyrazów hasłowych, np. „**apéritif** *m* rozwalniający”, „**cotte** *f* spódnica”, „**en-tout-cas** *m* parasolka” (znajdujemy w SW s.v. *antuka* ‘półdeszczówka, parasolka od słońca i od deszczu’), „**flâneur** *m* brukotłuk”, „**flûte** *f* flet, kanapka, przekąska”, „**longue-vue** *f* dalekovidz”, „**omelette** *f* jajecznik”, mimo, że wyraz *omlet* zapożyczony został do polszczyzny jeszcze w XVIII w. (Wyrazy 2012: 230), „**rampe** *f* odpoczynek (u schodów)”, „**réceptient** *f* odbieralnik; dzwon”, „**retraiter** emerytować”. Czasem polski odpowiednik ma formę omowną : „**ouvreuse** *f* otwierająca łóż”, „**pédicure** *m* operator nagniotków”, „**récurveuse** *f* kobieta do szorowania”. Kilka określeń odnosi się do desygnatów dziś nieznanych, jak „**chancelière** *f* bańka (do ogrzewania nóg)”, „**relève-moustache** *m* opaska”, bądź dziś inaczej nazywanych; „**rouennerie** *f* materja bawełniana” – nazwa pochodzi od *Rouen*, gdzie początkowo tę tkaninę wyrabiano; „**vespasienne** *f* ustęp publiczny”. Jest kilka polskich wyrazów grubiańskich, np. „**pet** *m* pierdel”, „**pissoir** *m* szczalnia”.

Znaleźć można w nomenklaturze słownika kilka zapożyczeń: we francuskim z angielskiego: „**waterproof** *m* płaszcz nieprzemakalny”, „**wattman** *m* konduktor”, w polskim z francuskiego: „**radis** *m* rzodkiewka, radyska”, ten ostatni wyraz notowany jest w SW.

Także słownik francusko-polski jest uzupełniony o pożyteczne informacje. Zawiera wykaz francuskich liczebników (*Nombres*) głównych (*quatre-vingt* zapisane jest bez końcowego *s*, tak jak w części polsko-francuskiej), porządkowych, ułamkowych i zbiorowych (1–10), tych ostatnich wyrażonych przez liczebnik główny z dodatkiem *ensemble*, np. „**deux (ensemble)** dwoje”, „**trois (ensemble)** troje” itd., następnie ponad 100 czasowników nieregularnych wraz z formami osobowymi w różnych czasach i trybach. Na około trzydziestu końcowych stronach zamieszczone są *Conversations* – *Rozmowy*, czyli przykładowe zdania z ich polskim tłumaczeniem na sąsiedniej stronie. Najpierw umieszczono podstawowe